

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Arguing about climate change : judging the handling of climate risk to future generations by comparison to the general standards of conduct in the case of risk to contemporaries

Davidson, M.D.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Davidson, M. D. (2009). *Arguing about climate change : judging the handling of climate risk to future generations by comparison to the general standards of conduct in the case of risk to contemporaries* Amsterdam: Vossiuspers UvA - Amsterdam University Press

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Nederlandse samenvatting

Argumenteren over klimaatverandering

Toetsing van de omgang met risico's van klimaatverandering voor toekomstige generaties aan de maatschappelijke normen van betamelijkheid in het geval van risico's voor de nu levenden.

In de inleiding van *Arguing About Slavery*, beschrijft William Lee Miller de weerstand tegen de afschaffing van de slavernij in de Zuidelijke Verenigde Staten in het midden van de negentiende eeuw.¹

“Slavernij was verweven met het leven en de cultuur, zoals John C. Calhoun bleef zeggen, van elf staten (in 1835) van de Unie – van bijna de helft van het land. Wanneer een “geldelijk belang” zo groot is, is het met recht een geduchte tegenstander. Rationalisering wordt aangevoerd, posities worden afgezwakt, conflicten worden vermeden, compromissen worden gezocht, carrières worden beschermd, het leven gaat door. Probeer niet te veranderen wat niet veranderd kan worden. Pas je aan.”

“Stel je voor dat men tegenwoordig een dominante industrie, verweven met het leven en het fortuin van een grote groep mensen – tot op het punt van het gehele land – moreel verwerpelijk zou gaan vinden; wat voor problemen er dan zouden zijn om het uit het land's leven te verwijderen!”

In feite hebben we tegenwoordig zo een dominante industrie. Het grootschalige verbruik van fossiele brandstoffen – een energiebron die juist is ingezet om menselijk arbeid te *vervangen* – is sterk verweven met bijna elk facet van onze huidige productie en consumptiepatronen. Steeds meer wordt het verbruik van fossiele brandstoffen als moreel problematisch gezien omdat we de kosten – schade aan gezondheid en eigendommen door klimaatverandering – afwentelen op toekomstige generaties. En, zoals Miller anticipeert, wordt deze praktijk in het publieke en politieke debat generationaliseerd zoals slavernij anderhalve eeuw geleden.

De rationalisatie van slavernij in vroegere tijden is vandaag de dag natuurlijk makkelijk bloot te leggen. Om het huidige publieke discours over het versterkte broeikaseffect effectief te kunnen beoordelen, moeten we echter op een toekomstig tijdperk wachten. “Dwalingen die vredig door het ene tijdperk kunnen sluimeren, kunnen in het volgende instantaan worden opgemerkt, omdat ze vanuit een ander gezichtspunt worden bekeken,” zoals

---

¹ Miller, W.L.: 1996, *Arguing About Slavery, The Great Battle in the United States Congress*, Alfred A. Knopf, New York, p. 11.

de redenaar Tarbox in 1843 voor de Amerikaanse burgeroorlog opmerkte. Toch geloof ik dat de geldigheid van een wijd scala aan argumenten voor of tegen klimaatbeleid ook nu al kan worden beoordeeld.

Dit proefschrift heeft niet als hoofddoel te verdedigen waarom we wel of juist niet voor toekomstige generaties moeten zorgen, ook al zal ik dit onderwerp wel bediscussiëren. Ten tijde van de debatten rond de afschaffing van de slavernij werd de morele waarde van slaven publiek betwist. De analoge vraag naar waarom we zouden moeten zorgen voor toekomstige generaties ontbreekt echter vrijwel volledig in het huidige klimaatdebat. Hoewel hevig bediscussieerd onder ethici, blijven onze plichten jegens het nageslacht zo goed als onbetwist in zowel het publieke als het politieke debat. De focus van dit proefschrift ligt daarom op het soort retorische rationalisatie van de *status quo*, die de indruk wekt dat we ons om toekomstige generaties zorgen maken, maar desalniettemin *business-as-usual* rechtvaardigt. De doelen zijn de volgende:

- te beargumenteren dat *in theorie* de validiteit van argumenten voor of tegen klimaatbeleid afhangt van hun consistentie met de maatschappelijke standaarden van betamelijkheid bij de omgang met risico's voor anderen, zoals bijvoorbeeld neergelegd in wetgeving omtrent de onrechtmatige daad;
- te laten zien door middel van voorbeelden dat *in de praktijk* deze consistentietest in staat is een scala van vaak gebruikte argumenten in het klimaatdebat te diskwalificeren.

In hoofdstuk 1 schets ik eerst de omstandigheden die verklaren waarom de *status quo* – het voortdurende verbruik van fossiele brandstoffen – wordt gerationaliseerd zoals dat gebeurt. Eerst bediscussieer ik de 'ongemakkelijke waarheid' over klimaatverandering. De kennis over het risico van klimaatverandering ten gevolge van menselijke activiteiten neemt alleen maar toe. Desondanks zijn de opzettelijke inspanningen om de emissies van broeikasgassen te verminderen nog steeds verwaarloosbaar. De politieke en sociale traagheid zijn niet verrassend. Maatschappelijke veranderingen worden over het algemeen inganggezet door oog-in-oog confrontaties tussen hen in de betere en hen in de slechtere positie, of doordat de eersten door de laatsten worden 'gehinderd'. In het geval van klimaatverandering zijn diegenen in de slechtere positie toekomstige generaties. Toekomstige generaties kunnen ons echter noch emotioneel raken door hun aangezicht, noch kunnen zij ons hinderen. Daarbij komt dat de aanpak van klimaatverandering kostbaar zal zijn. Deze combinatie van omstandigheden – hoge huidige kosten van klimaatbeleid, baten voor toekomstige generaties en hun afwezigheid in het maatschappelijk debat – verklaren grotendeels de rationalisatie van de *status quo*.

Dát toekomstige generaties door onze huidige uitstoot van broeikasgassen schade zullen ondervinden aan eigendom en gezondheid staat nauwelijks ter discussie. Meer controversieel is echter de idee dat deze schade een schending inhoudt van de rechten van toekomstige generaties op lichamelijke integriteit en persoonlijk bezit, net zoals bijvoorbeeld grensoverschrijdende luchtvervuiling verwijtbare schade oplevert voor mensen die niet in een andere tijd, maar over de grens wonen. In het geval van toekomstige generaties hangt immers zowel hun identiteit als hun bezit van ons huidige handelen af. In hoofdstuk 2 bediscussieer ik deze onderwerpen en beargumenteer ik dat, hoewel het bezit van toekomstige generaties uit ons huidig bezit voortkomt, de principes van zelfeigendom en zelfbepaling van ons eisen een redelijke mate van zorg te nemen ten aanzien van de vruchten van toekomstige arbeid. Daarbij concludeer ik dat ondanks theoretische problemen, zoals Parfit's non-identiteitsprobleem, overheden gerechtvaardigd zijn om klimaatrisico's aan te pakken met verwijzing naar de rechten van toekomstige generaties op lichamelijke integriteit en persoonlijk bezit.

Als klimaatschade verwijtbaar handelen jegens toekomstige generaties inhoudt, heeft de overheid twee manieren om deze schade te voorkomen: regulering, waarbij de overheid een potentiële veroorzaker van schade direct prikkelt of dwingt maatregelen te treffen, bijvoorbeeld via voorschriften en belastingen, en aansprakelijkheidswetgeving, waarbij de overheid een potentiële veroorzaker *indirect* prikkelt door deze aansprakelijk te stellen voor de schadekosten mochten deze optreden. In hoofdstuk 3 beargumenteer ik dat het meer voor de hand ligt om het risico van klimaatverandering via regulering aan te pakken dan via aansprakelijkheidswetgeving. In het geval van klimaatverandering zijn onrechtmatige daad rechtzaken problematisch omdat er weinig gevallen zullen zijn waarin de eisers in staat zullen zijn te bewijzen dat de nalatigheid van de beklagden de oorzaak was van de schade voor de eiser. Als zo een causale relatie al zou kunnen worden vastgesteld, zijn de beklagden bovendien waarschijnlijk al overleden. Hoewel regulering dus beter in staat lijkt om het risico op klimaatverandering aan te pakken, behoort de argumentatie achter dergelijke regulering wel consistent te zijn met de standaard van de 'redelijke mens' uit de wetgeving ten aanzien van de onrechtmatige daad. Hoewel regulering en het aansprakelijkheidsrecht methodisch kunnen verschillen, vereist rechtvaardigheid in formele zin dat typen argumentatie die onredelijk worden gevonden binnen de rechtspraak omtrent de onrechtmatige daad evenzeer onredelijk moeten zijn voor de regulering van broeikasgasemissies. Vandaar dat het gezichtspunt van de 'redelijke mens' implicaties heeft voor hoe toekomstige baten en huidige kosten worden gewogen in kosten-batenanalyse, hoe wordt omgegaan met verwachtingen van technologische

voortgang, en hoe wordt omgegaan met wetenschappelijke onzekerheid en controverse.

In de hoofdstukken 4 en 5 pas ik het idee om de risico's voor toekomstige generaties volgens de 'redelijke mens' standaard aan te pakken toe op één specifiek onderwerp: de maatschappelijke discontovoet die wordt gebruikt in kosten-batenanalyse ten behoeve van het klimaatbeleid. Volgens het gangbare economische denken wordt de noodzaak van klimaatbeleid verminderd doordat toekomstige generaties emotioneel van ons zijn verwijderd en daarbij veel rijker. Ik beargumenteer dat dergelijke argumenten als onredelijk zouden worden beschouwd in het geval van risico's voor tijdgenoten. Volgens het huidige recht zijn noch geografische (emotionele) afstand, noch verschillen in rijkdom relevant bij de bepaling wat een redelijke mate van zorg is in het geval van risico's voor anderen. Daarom vereist consistentie met de algemene normen van maatschappelijke betamelijkheid een veel lagere discontovoet dan normaal wordt bepleit. In hoofdstuk 4 beargumenteer ik dat de maatschappelijke discontovoet gelijk zou moeten zijn aan de maatschappelijke spaarquote maal het lange termijn marktrendement op private investeringen. In hoofdstuk 5 worden daar concrete getallen aan toegevoegd: ik concludeer dat de maatschappelijke discontovoet ongeveer een halve procent zou moeten bedragen, het product van een 20% spaarquote en een twee tot drie procent risicovrij rendement op alternatieve investeringen.

In hoofdstuk 6 onderzoek ik parallellen tussen de rationalisatie van slavernij in de debatten rond de afschaffing daarvan en de rationalisatie van voortdurende emissies van broeikasgassen in de debatten van het Amerikaanse congres over het Kyoto Protocol. Tegenwoordig is de Verenigde Staten voor haar consumptie en productiepatronen even afhankelijk van fossiele brandstoffen als haar Zuiden van de slavernij was anderhalve eeuw geleden. Het is dan ook misschien niet verbazend dat de Amerikaanse congresleden het gebruik van fossiele energie ondanks de klimaatrisico's neigen te rationaliseren, zoals de Zuidelijke congresleden slavernij rationaliseerden ondanks de gelijkheidsidealen.